

Діло

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шкід. 143.322.Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зод.
Чвертьрічно 15-00
Піврічно 30-00
Річно 60-00ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Італії, Бельгії 30 фр. фр.
Італії 7-50 зод., Німеччині 7-50 зод.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 30 ч. к., Румунії 130 лей, Бол-
гарії 7-50 зод., Австрії 7-50 зод.,—
Зміна адреси 1 зод.Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА

25 сот.

Перспективи французько-німецького співробітництва.

Відвідини французьких міністрів в Німеччині були актом символічним, що мав зазначити перед громадянством обох держав та цілим світом зміну дотеперішніх французько-німецьких взаємин. Поза цим актом можна припускати цілий ряд господарчих, а може й політичних умов, які можуть бути зворотною точкою в дальшому розвитку європейських, а навіть і світових відносин, які можуть або відкрити вихід з сучасної світової кризи, або прискорити початок доби катастроф.

На перший погляд може здаватися, що умовини, в яких дві найважливіші держави розпочинають своє співробітництво, для кожної з них діаметрально протилежні. Адже Франція хоче того, що Німеччина мусить робити! Але в дійсності стан, в якому перебуває тепер Європа, диктує це співробітництво як одній так і другій державі. Франція зрозуміла перша konieczність його та довела зручними фінансовими заходами, що ані Америка ані Англія самі не мають змоги вирятувати Німеччину від фінансової руїни, що вони можуть лише брати участь в французько-німецькому співробітництві.

Французько-німецьке порозуміння само по собі не може бути скермоване проти якоїсь іншої європейської держави, бо ні одна з них не може протиставитися ані ще менше бути небезпечною об'єднаним силам цих двох держав. Про конкуренцію з англо-саксонськими державами не може бути мови, бо для цього Німеччина не показується досить певною спільницею. Таким чином усталення нових відносин між Францією та Німеччиною треба розглядати під кутом навіть не панєвропейської, але світової концепції.

Можна хіба цікавитися тим, як дасться погодити версальський договір з французько-німецьким співробітництвом. І тут найважливіше те, що від того порозуміння чекають наслідків, які сною факту переростуть цей договір і зроблять його в деякій мірі перестарілим і безпредметним.

Беручи під увагу саме лише фінансове становище обох держав можна було б прийти до вузького і фальшивого висновку, що Франція просто закуповує підприємства переможеної Німеччини, намагаючись збільшити її залежність від переможців. Такий висновок роблять в демагогічних цілях більшовики, голосячи в „Ізвестіях“, що „співробітництво між Францією та Німеччиною по методі Франсуа Понсета значить співробітництво господаря з робітником. Талейран сказав би: союз із дідцем з конем“.

Для самого фінансового визиску зовсім не треба містити французьких капіталів в німецьких підприємствах; досить було б позичити їх німецькому урядові, який перебірає тоді й відповідальність за зворот цих капіталів з процентами. Містити французькі капітали в Німеччині без обуреної надії на поправу внутрішніх німецьких відносин — занадто ризиковано. Беручи безпосередню фінансову участь в німецьких підприємствах, французькі капітали можуть вправді в деякій мірі зменшити грошові засоби, що пливуть з великого німецького промислу на підтримання національних соціалістів, але при дальшому погіршенні внутрішнього положення Німеччини вони наражаються на розпутання проти себе ненависті німецьких мас та збільшення соціальних противств на націоналістичним моментом, а тим самим на наблизення небезпеки втягнуту саму Францію у вир європейської катастрофи.

Повстає питання, які вигляди на поліпшення німецьких, а тим самим і загальноєвропейських відносин, мають французькі грошедавці, починаючи таке забезпечення співробітництва з німецькими підприємствами. Навіть утворення митної унії між Францією та Німеччиною, запропоноване на міжпарламентарній конференції та прилучення до неї інших держав, само по собі не уладовило би Європи, так само як і митні унії не урятували ніякої

держави від господарської кризи. Зменшення зброєнь, від якої деякі чекають, коли не порятунку, то значної поправки європейських відносин, залежить від того самого встановлення довіри між державами, від якого залежить і мобілізація інтернаціонального капіталу. Тимчасом нема зовсім чинників, що викликають таке довіря.

Не краще стоїть справа і з соціалістичними реформами. Може й неслухно було б закидати англійським соціалістам, що вони викликали, або навіть прискорили фінансову кризу своєї батьківщини, але вони й не спромоглися зупинити її. Про країну більшовицького „соціалізму“, де впродовж десяти літ переводили соц. реформи, повідомляє (як про це вже писалося у „Ділі“) запис. інформатор Н. Бассекес у „Нае Фрае Прессе“: „Росія розвивається не в напрямі безкласової держави, а повертається до стану, в якому перебувала двіста років перед революцією. Вона робиться країною бюрократичної диктатури.“

Більшовизм зробив поважну — так мовити — територіальну поправку до теорії світового економічного та соціального розвитку, яка полягає на тім, що вищі форми капіталізму неможливі також у більш розвинених промислових країнах, якщо сотки мільонів людей в інших країнах перебувають ще на найнижчій ступні цивілізації. Перехід до вищих форм капіталізму можливий при різних умовах, але неминучий він лише тоді, коли розвиток капіталізму охопить всі принагідні для нього території. Сучасна світова криза в ґрунті річи викликана нічим іншим, як штучним зупиненням територіального розвитку капіталізму. В пристосуванні до німецько-французького співробітництва воно значить, що то співробітництво має вигляди на успіх лише при умові поширення його на нові значні території, принагідні для розвитку капіталізму, себто у східнім напрямку.

Французько-німецьке співробітництво не може лишитися без впливу на німецько-радянські відносини. Спроби московської дипломатії порозумітися з Францією поспуливали вже ці відносини, а перемога західної орієнтації в Німеччині ослабить тут без сумніву ще більше радянські впливи. Московський уряд побоюється за долю позичок, які він діставав від Німеччи-

Без ніякої матеріальної жертви
підтримує свою заслужену установу, як-
що забезпечите дозволена законом 1/3 часті
вартості своїх будинків у

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

ни: „Ізвестія“ наводять доклад французької
конфедерації торговельних, пром. та сав-
бідних звань, в якій звертається увагу Лівала
на те, що німецький Державний Банк зобов'язав
залишити по зниженому відсотку
радянські зобов'язання на 1.200 мільонів фран-
ків тоді, як Німеччина одержує французькі
кредити, зменшуючи їх таким робом для са-
мого французького промислу.

Московські побоювання мабуть не зовсім
безпідставні, але французько-німецьке еконо-
мічне співробітництво може поширитися й на
політичний терен. Утворення нового кабінету
Брінгінга наступило занадто скоро по жене-
вських нарадах та відвіданнях в Берліні фр.
міністрів, щоб між цими подіями не було ніяко-
го зв'язку. Склад нового німецького уряду,
який зрештою може не є ще остаточним (порт-
фель міністерства закордонного і внутрішнього
розділі провізорично), вважають ознакою по-
сунення праворуч. Кризові декрети, в супро-
ді яких відбувається зміна уряду, вважають де-
які кода в Німеччині підготуванням до дикта-
тури. Збільшення тягарів, накладених на широ-
кі маси населення, викликає занепокоєння. По-
встає питання, які рекомпензати отримає Ні-
меччина за свої жертви та які річеві аргументи
виступлять проти агітації націоналістичних кол,
ворожих ідеї французько-німецького збли-
ження.

Що ці рекомпензати не лежать в межах
сили самої лише Німеччини, легко зрозуміти.
Німеччина, орієнтованись остаточно на захід,
виключає світове об'єднання великих держав,
відкриваючи перед ними необмежені перспек-
тиви. Інше питання, як їх використають...

З нагоди японсько-китайського конфлікту
накинулася більшовицька преса не стільки на
японських „імперіалістів“, скільки на Союз На-
родів, а радше на Францію, за те, що вона по-
гурає японцям. Московський уряд знає, з яко-
го боку йому загрожує більша небезпека...

М. Данько.

Кріза радянських фінансів.

Одно більшовицьке спростування і справа кредитів на реалізацію п'ятирічки.

I.

Дня 1. жовтня ц. р. в московських „Ізвє-
стіях“ опубліковане в гострому тоні спростуван-
ня поширюваних останніми часами у світовій
пресі вісток про те, що слідом за мораторієм, яку
дістала Німеччина та інші держави також біль-
шовицька держава буде примушена просити від-
сунення виплати своїх закордонних боргів. У ра-
дянському „дементі“ стоїть:

„Безглузда клевета про „радянську морато-
рію“ не виходить і не може виходити з тих кіру-
тів, які ведуть і хочуть вести торгівлю в Радянським
Союзом. Ці кірути знають дуже добре зі свого
власного досвіду в торгівлі з Радянським Союзом
та з власного знайомства з безсумнівним фактом
швидкого господарського розвитку Радянського
Союзу, що не було, немає і не може бути випад-
ків, у яких радянська держава та її могутні го-
сподарські організації не виконали своїх зобо-
в'язань. Ця підла і своїм змістом смішна клевета
виходить, очевидно, з тих кірутів, що не ведуть
ніякої торгівлі з Радянським Союзом, а хочуть
цю торгівлю зиркати, щоб у мутній воді світової
кризи, крахів та біржевої паніки ловити проти-
радянську рибку“.

Прочитавши цю тираду, мимоволі згадуєш
стару латинську приповідку „qui nimium probat,
nihil probat“ (хто хоче довести занадто нічо-

го не доводить). Занадто категоричний, абсолют-
ний тон радянського спростування якраз цю
свою самовпевненість може викликати поважні під-
озріння. Хто знає похолобів старі російської
цивільної та військової адміністрації, того не за-
спокоїть повторення старих формул новими ра-
дянськими бюрократами в характері славновіс-
них — „На Шинка всьо спокійно“, або „Всьо
абсолютно благополучно“.

Спробуємо оцінити деякі факти господар-
ського положення Радянського Союзу, щоб на
їх основі зробити висновок: чи має рацію хоч при-
близно „клевета“, на яку так нарікає радянське
„дементі“, шукаючи політичних мотивів в обе-
режності західно-європейських фінансових
сфер супроти держави серпа й молота.

Кожній людині, яка хоч трохи виявляє ін-
терес до цих справ, відомий факт, що розголо-
шення на пресі світ п'ятирічний план у своїй
значній частині більшовики переводять закор-
донними кредитами. Ці кредити йшли голов-
но через Берлін, але також менші держави, як на-
приклад Норвегія брали участь у „соціалістич-
ному будівництві“ Радянського Союзу. Згідно зі
своюю загальною політичною концепцією Німеч-
чина старалася зв'язати найтісніші господарські
взаємини з Радянським Союзом.

Німецька промисловість давала більшовицькій владі великі кредити товарами, і ці кредити німецька держава гарантувала на 60 прп. (Закон з 1926 р.). Економісти обчислюють вартість німецького імпорту до Радянського Союзу на суму більшу ніж 1 мільярд нім. марок за 5 останніх років. Ще в квітні 1931 року заключений договір між РСРР та Німеччиною, яка мала дістати від Радянського Союзу нових замовлень на 300 мільйонів марок. Загальною причиною була німецька промисловість гарантованих німеччиною державою замовлень на суму коло 850 мільйонів марок.

Раптова фінансова криза в Німеччині зірвала здійснення плану індустріалізації РСРР при допомозі німецької промисловості. Німеччина відчула велику нестачу капіталів, один з найбільших банків, що фінансував радянську промисловість (Данатбанк) збанкрутував. Чужі кредити, якими німецька промисловість жила і якими щедро надіяла також Радянський Союз, щедали. Вже не про інтереси приятеля-сусіда доводиться думати Німеччині, а про рятівання своїх фінансів і народного господарства від цілковитого краху.

Чим і як може заплатити більшовицька держава свої зобов'язання німеччині кредиторами? Ажтеж до кінця 1931 року Радянський Союз мав віддати своїм німеччині вірителям величезну суму до 520 мільйонів марок. Загальною Радянський Союз мав закордонних боргів на суму до 12 мільярдів франц. франків. Щоби ці борги виплатити, Радянський Союз мав давніше ту виго-

ду, що міг вивозити за кордон сировину і цим піддержувати активний бізнес. Але вимоги п'ятирічної держави бізнесу Радянського Союзу пасивним. У 1930 році імпорт Рад. Союзу перевищав експорт на 66 мільйонів рублів, а в 1931 р. ця різниця досягла 151 мільйонів рублів. У цих обставинах маючи допомагати система дампінгу, тобто продавання радянських товарів нижче вартості за кордоном. На біду цілий світ разом із промисловою кризою терпить також і від аграрної кризи, і це замикає ланцюг перед радянським експортом дешевого абідеві перед радянським експортом дешевого абідеві. А передовсім з уваги на цей експорт заведено відома „колективізація“ Експорт кавказької нафти не може зрівноважити торговельного бізнесу РСРР, бо поле конкуренції з об'єднаними англо-американськими трестами (Royal Dutch та Standard Oil) дуже обмежене. Експорт радянських нафтових продуктів спрямований головню до Франції, Італії та Німеччини, бо інші ринки в руках англо-саксонських фірм.

Після фінансової кризи в Англії погіршилися перспективи англо-радянської торгівлі. Урядові гарантії для радянських замовлень в Англії припинені, а відхід англійської валюти від золотого рівня загрожують перемінити активний для більшовиків бізнес торгівлі з Англією на пасивний. Не виключено, що в Англії введуть мито на імпортовані товари, і це зробить неможливим довіз товарів зі РСРР, які продавали в Англії вдвоє дешевше ніж англійські вироби.

В. Подорожний.

Наша ощадність у цифрах.

Звідомлення з одного засідання Надзірної Ради кооперативу „Ощадність“.

Дня 8. жовтня ц. р. відбулося в залі засідань Центробанку засідання Надзірної Ради Товариства Ощадність для господарності і добробуту у Львові.

Вибрана на останніх загальних зборах Т-ва нова Надзирна Рада уконституувалася таким чином, що головою вибрано поновно д-ра Михайла Волошина, заст. головою о. крил. Даміана Лопатинського, а секретарем п. Петра Петрика.

Звіт з діяльності Товариства за час від останніх загальних зборів предложив заст. директора п. Маркіян Кисілевський.

На вступі заявив референт, що час за який складає звіт був для пропаганди ідеї ощадності дуже непригідний. Поміняючи пильні роботи села і відпустковий час по містах, знаменували цей час просто невиносимі господарські і матеріальні труднощі нашого населення. Завалося би, що в цей страшний час, коли на селі відчувається тяжко брак готівки на закупівлю найкращих засобів життя, коли в такі села де вечором зовсім не світиться — про пропаганду грошової ощадності годі думати! А тим часом само село, хочаби рятуватися, виставляло наш клич: дрібною, масовою поголовною ощадністю і останніми сотиками пробує переводити його в життя. До Т-ва Ощадність відносяться беззастанно сільські кооперативи і діячі з різних частей краю по друки, реферати і інформації для збірки дрібних ощадностей. Самі села урядують у себе особні ощадності — анкети (напр. Довжнів, пов. Сокаль) і самі селяни виголошують цілі реферати на тему ощадності (напр. п. Олекса Бонк із Соколя на загальних зборах Народного Дому в Мостисках).

Відтак референт представив діяльність поодиноких повітових Союзів Кооператив, повітових Українбанків у напрямі організації кредитових кооператив та дрібною ощадністю міських кооператив і шкільних кас ощадності. Вислід цієї праці виявляється у зрості кредитових кооператив та в підвищенні вкладок ощадності у наших кооперативах.

Послугуючися даними статистичного відділу РСУК-у та Центробанку референт подає такий зріст кредитових кооператив:

З кінцем 1929 р. було кредитових кооператив, що належали до РСУК-а 232, а з кінцем 1930 р. — 322 кооперативи, а саме 2 центральні (Центробанк і Дністер), 121 повітових Українбанків, 190 сільських Райфайзенів та 9 урядових і інших кредитових кооператив.

До жовтня 1931 р. прибуло 27 нових кредитових кооператив, а саме: 8 повітових Українбанків, 18 Райфайзенів і 1 урядовий кооператив. Крім того в евіденції є коло 150 кредитових кооператив, котрі ще не є членами РСУК-а, значить, що всіх кредитових кооператив в те пер коло 500.

Щодо вкладок ощадності, зложених тільки в кред. кооперативах, то їх стан з кінця 1930 р. є слідуєчий:

2 Центральні (Центробанк і Дністер) мали в	
вкладах ощад. і биж. рахунках	3,860,859 зол.
106 Українбанків	4,842,298 „
168 Райфайзенів	2,533,610 „
6 урядових кооператив	168,256 „
Разом 282 кооперативи	11,405,053 зол.

Коли порівняти цей стан вкладок зі станом з попереднього року, то приріст зростає 3,667,974 зол. або 32,2 проц.

У першій півроці ц. р. мимо дуже несприятливих до цього обставин вкладки ощадності зросли далі на 4,7 проц. і не тоді, коли вкладки ощадності кредитових кооператив Польщі об'єднаних у 18 Рев. Союзів зменшилися на 45 проц., кред. кооператив чисто польських країн зменшилися на 4 проц., кооператив жидівських Союзів зменшили на 6,3 проц., а кооператив німецьких збільшилися на 1,7 проц.

Натомість відносно слабо представляють українські кооперативи у порівнянні до кооператив інших національностей Польщі, що вквоти зібраних ощадностей, бо ощадності українців, зложені у своїх кред. кооперативах становлять всього 2,5 проц. всіх ощадностей зложених населенням держави в усіх кредитових кооперативах Польщі. Правда, що багато наших ощадностей є зложених в інших наших кооперативах, та Земельним Банком і т. д., але всетаки треба думати, що дуже багато наших людей вкладає готівку в чужих банках, і саме тепер, коли багато наших людей втратило свої ощадності, зложені в чужих банках, був би саме час звернути увагу нашого громадянства, що ощадності повинні вносити тільки в наших установах.

Посол канадійського парламенту Лучкович у Львові.

В неділю вечором приїхав в Черновець до Львова посол канадійського домініального парламенту, наш земляк Михайло Лучкович. На головному дворі у Львові привітав цього визначного гостя посол Остап Луцький з дружиною. В понеділок ранком відвідав посол Лучкович нашу Редакцію, де познайомився з усіма членами Редакції та поділився своїми враженнями з побуту в Румунії, зокремаж на Буковині.

З розмови ми довідалися, що посол М. Лучкович, який репрезентує укр. громадян Канади у тамошньому домініальному парламенті, приїхав до Європи, щоби взяти участь у щорічному з'їзді членів Міжпарламентарної Унії, що тим разом відбувся у столиці Румунії, Бухаресті. На з'їзді приїхало йому, як українцеві велика честь репрезентувати не тільки канадійський парламент, але й усіх парламентаристів великобританської імперії, бо навіть з англійського парламенту на щорічному конгресі не було нікого з уваги на внутрішні події в Англії. Крім того пос. М. Лучкович приїхав до Європи ще й тому, щоби познайомитися з українським життям-буттям у Га-

личині та на Буковині. Слід при тім зазначити, що він в Європі також як на нашій землі пробував вперше, бо родився в Канаді та знав рідний край тільки з оповідань батьків.

Вертаючись з Бухаресту пос. М. Лучкович затримався кілька днів у Чернівцях, де знайомився з життям буковинських українців, які його сердечно вітали та давали всякі інформації. З черновецького свого побуту наш гість дуже вдоволений. Він виявив зі собою в Буковині якнайкращі враження та має повне вдоволення з побуту, бо вступив наочно приглянутись тамошньому життю, його змаганням, потребам і болічкам.

Пробувши тепер до Львова, пос. Лучкович цікавиться передовсім нашими національними й культурними здобутками та знайомиться з ходом і темпом нашого національного життя. Вітаючи цього дорогого нам гостя, ми висловлюємо при тім щире побажання, щоби він зі свого короткого побуту між нами виявив якнайбільше і якнайкращих вражень та споминів і щоби все пережите розбудило в ньому безперервний і все живий інтерес для долі нашої Батьківщини.

Загальний перепис населення.

НА ЯКІ ЗАПИТИ ТРЕБА БУДЕ ВІДПОВІСТИ?

Вже устійнено остаточно реєстр інформації, які кожний громадянин мусить подати в дні 9. грудня ц. р. конскрипційному комісареві.

Відповідні запити поміщені в найважливішій формулярі „А“. Зокремаж демографічних рис вони торкаються — полу, дати народження, місця народження, цивільного стану, релігійного віросповідання і рідної (матірньої) мови. Треба теж подати інформації про свою освіту.

Щодо професії, то треба буде назвати не лише звання, яке в час перепису виконується, але й характер підприємства, в якому даний громадянин (громадянка) працює. Крім головного звання (роду праці), буде теж реєстрована побічна праця й суспільне становище.

Кожна особа має подати рід посвоєння чи інше відношення, яке її в'язе з головою домашнього господарства (головною родиною). У спеціальних рубриках формуляра будуть замітки для осіб, які тимчасово перебувають у даному помешканні, або тимчасово в ньому не присутні. Таким робом можна буде відокремити місцеве населення від напливового, що має значіння головню в містах. Зокремаж інших конскрипційних формулярів аркуші для нерухомостей і будинків будуть виповнені на підставі інформації власників реальностей або управителів.

МІЛІОНИ КОНСКРИПЦІЙНИХ АРКУШІВ.

Вже друкують формулярі, призначені для загального перепису населення у дні 9. грудня ц. р. В першу чергу виготовляють формулярі „А“, як найчисленніші. Денно друкують їх ок. пів

мільона штук. Безпосередньо після видруккування їх у Варшаві, розсилатимуть їх старостам і магістратам.

КОНСКРИПЦІЙНІ РЕФЕРЕНТИ І ПРОБНІ ПЕРЕПИСИ.

В усіх повітах покликано вже конскрипційних референтів, а по містах — головних комісарів, які тепер переводять уже пробні переписи, щоби технічно познайомитися з конскрипційною технікою. Впродовж місяця жовтня у всіх воєводствах відбудуться з'їзди конскрипційних референтів, на яких будуть складені звіти з ходу до теперішньої акції і вияснені всі сумніви, що виникули під час пробного перепису.

ЯК БУДУТЬ ПЕРЕВОДИТИ ПЕРЕПИС?

Конскрипційні комісарі, маючи відповідні легітимації, будуть в дні 9. грудня обходити від 8 год. ранку цілу довгину ім округу, будинок від будинку, помешкання за помешканням. Тому всі відомості, що торкаються мешканців, будуть списувати на терені їх помешкання, а не посередньою дорогою, від власників домів чи адміністрацій. Звертається до цих останніх можна конскрипційним комісарем лише тоді, коли вони навідаються кінця краєм до помешкання та нікого в ньому не найдуть. Також не вільно скликувати комісареві голов домашніх господарств в якесь одне місце (напр. до громадського уряду в сільських районах) і там виповнювати формулярі. Таким робом перепис опертий на справедливому принципі, що кожний має візнавати сам про себе.

Марш. Пілсудський їде до Єгипту.

Відав марш. Пілсудського до Румунії настав зовсім несподівано. Кількатижневий побут марш. Пілсудського на Чорним Морем закінча-

тиме від погоди. Коли погода не дозволить марш. Пілсудський поїде до Єгипту.

вони не є залежні від усяких світових кон'юктур і спекуляцій.

Щодо Свята Ощадності, яке кожного року з кінцем місяця жовтня у нас влаштовують, то референт заявив, що Управа Т-ва рішила проголосити його і цього року, а це тому, щоби не переривати раз початого діла та піти по лінії бажань нашого громадянства. Цей проект піддає Управа під вирішення Надз. Ради.

У доповідній звіту заступника директора М. Кисілевського директор д-р Кость Левницький подав до відома Надз. Ради вислід розправи проти громадян села Тучап, пов. Городок,

яких на донесення поліції обвинувачено за карно-адміністративне переступство: збирання датків ощадності по хатах. Обвинувачених боронив д-р Кость Левницький з доручення Т-ва „Ощадність“ і карний суд звільнив їх від вини і кари. Цей присуд має для Товариства остільки значіння, що певне організаторів збірок ощадностей, що їх праця є дозволена.

По переведеній дискусії, Надзирна Рада прийняла звіт Управи з діяльності до відома і вирішила проголосити Свято Ощадності на день 8. XI. у Львові, а в краю протягом місяців листопада і грудня 1931 та січня 1932 р.

Після смерті М. Галушинського.

ДАЛЬШІ ЗАЯВИ СПІВЧУТТЯ

прислали: філія Головного Т-ва ім. Ів. Франка в Корбей, Франція, Український Жіночий Союз в ЧСР, Л. Лукасевич, Варшава, Опілка українців, що закінчили високі школи в ЧСР, громада Терчівка.

ВІДГОМІН НА ПРОВІНЦІ.

В Закові к. Львова відбулося в педію 11. ч. м., заучковий Богослуження, підчас якого співав хор місц. читальні „Просвіти“. Крім цього на ширших сходинах членів голова читальні присвятив пам'яті пок. Мих. Галушинського відповідну жалібну промову, а виділ читальні рішив передати Головному Виділові „Просвіти“ замість вінка на домовину 20 зол. на фонд ім. М. Галушинського.

Чит. „Просвіти“ Станіславів-Гірка відбула жалібне засідання 26. IX. у власній домівці. Голова п. Лука Баган отворив засідання, після чого п. Будзюлак Степан подав життєпис Покійного. Вислано кондольційну телеграму, а зам. вінця 10 зол. на інвалідів УГА.

Жалібне засідання виділу філії „Просвіти“ в Турці відбулося 26. IX. Засідання відкрив голова філії о. Федевич, що виголосив одночасно відповідну промову. Після того видано відповідні зарядження в справі поминального богослуження, повідомлено виділу читальні в повіті про смерть голови „Просвіти“ і вислано кур'єра з листом по турчанській інтелігенції за грошевою юркою на вінець. На домі „Просвіти“ вивішено чорну хоругву.

Гром. рада в Терпільці відбула жалібне засідання дня 30. IX., на якому промовляв радний о. Вол. Герасимович, що записано в протоколі за-

сідань. Дня 5. X. відправив о. П. Сл. Божу і папаху, в якій взяло участь ціле село. На богослуженні зібрано 8.20 зол., які переслали на фонд ім. Галушинського.

Філія „Просвіти“ в Раві Руській видала на першу вістку про смерть М. Галушинського поем. клепсидри. Поминальне богослуження з папашою відбулося в Раві Р. 29. IX.

З ЛИСТІВ ДО Т-ВА „ПРОСВІТА“.

Варшава, 8. жовтня 1931. р.

До Т-ва „Просвіта“ у Львові.

Зараз-же по приїзді спішу переслати своє сердечне співчуття з приводу тяжкої втрати, якої зазнало наше громадянство. Втрата б. п. проф. М. Галушинського є для мене рівнож втратою особистою, бо небажчик не раз посилював мене своїми порадами, такими цінними та світлими.

Тяжко повірити, що вже нема його поміж нами, — так недавно ще розмовляли з ним, переглядаючи архів мого покійного батька, в якому цікавили його рукописи про популярну медицину.

Маямо місяць української книжки. Не могли прийти з фінансовою допомогою „Просвіти“, дозволю собі запропонувати дарунком 1.000 примірників популярної книжечки пера мого покійного батька „Як доглядати діток-немовлят“. Прошу не відмовити повідомити мене, чи Т-во „Просвіта“ приймає цей скромний дарунок, яким посилю хочу вшанувати пам'ять великого просвітителя, б. п. М. Галушинського.

Прошу прийняти вислів моєї правдивої пошани до Вас М. Лукасевич.

Знову висадили могили!

З Підгаєччини пишуть нам:

У Вісню, підгаєцького повіту, стояла серед села висока могила українських Січових Стрільців, які впали в боях з москалями в часі світової війни. На могилі тій відправлялося річково богослуження за полеглих при співучасті доокличного населення.

Дня 7. жовтня ц. р. о. 10. вечором збудили сплячих селян Вісню страшний гук. Коли селяни збіглися на місце вибуху, побачили,

що могила з хрестом вилетіла у воздух, а камені з хреста й могили лежали у віддалі від могили на яких 100 метрів. Започина рука у своїй ненависті до могили підложила під неї бомбу, якої вибух спричинив цілковите знищення могили, якою дорожило ціле село.

Домагаємося, щоби влада перевела в цій справі строге слідство і покарала примірно профанаторів, які своїм огидним учинком викликали обурення в цілому повіті.

Опозиція проти німецького уряду.

Зізд народної опозиції у Гарцбургу розбудив увагу цілої Німеччини. Серед учасників зізду є два сини б. німецького цесаря Вільгельма Фридрих Айтель і Август Вільгельм пруський, Гугенберг, Гітлер, провідники Штауфгелль-му Сельдте та Дістерберг. Гугенберг виголосив промову, в якій висловив свої сумніви чи зможе народна опозиція 13. ч. м. провалити уряд Брінінга, але мусить це досягнути в найкоротшому часі. Ухвалили зголосити в райхстагу вислову недовіри урядові Брінінга та жалати від през. Гінденбурга, щоби розважав парламент і призначив нові вибори на 8. листопада ц. р.

Гітлер зазначив, що народні-соціалісти годяться, щоби Німеччина додержала фінансових, а не політичних зобов'язань супроти закордону.

Після полудня промовляв д-р Фуйк, який заявив, що народна опозиція прямує до здобуття влади легальним шляхом. Гугенберг відчитав ухвали зізду: „Домагаємося негайного уступлення уряду Брінінга й уневажнення диктаторських повноважень. Домагаємося негайного визначення нових виборів до союзного парламенту та союзних країн. Домагаємося припинення мілітарної суверенності Німеччини та зрівняння зброєю“.

Нема вже сумніву, що націоналістична опозиція рішила примувати в легальній дорозі до влади в державі. Представники гітлерівської фракції в пруському союмі зажадали поширення акції, веденої націоналістичним табором, щоби звалити теперішній пруський уряд.

Виборча кампанія в Англії.

Всі англійські партії розпочали з роамахом виборчу акцію. На основі голосів англійської преси партія праці виставляє 500 кандидатів до палати громад. Таке саме число кандидатів висувати консерватисти. Ліберали розбилися на три частини: 1) ліберали під проводом Льюїс Джорджа, 2) „урядові“ ліберали під лідерством Герберта Семюеля — 30 кандидатів, 3) ліберали знід знаку Сімона — 30 кандидатів. Льюїс Джордж оголосив гостру відмову проти консервативів. Комуністи кандидатують в 47 окрем-

гах, фашистська група лорда Мослі у 18 округах.

Сенсацію викликала вістка, що провідник партії праці Гендерсон відвідав Льюїс Джорджа в його посольстві Черт і нараджувався з ним у справі виборчої кампанії. Наслідком того надійшло виборчого пакту партії праці з ліберальними виборцями Льюїс Джорджа. Така нова фракція покорою Льюїс Джорджа, коаліція відповідала би сторонникам Джорджа, однак питання, чи ліве крило робітничої партії агітує на цю виборчу тактику.

Тадей Цветлер і С-ка.

Ново відкритий фабричний склад

сукна і вовняних товарів.

Львів, пл. Марійська 8. (Дім Шпектера) Тел. 38-43

Поручає на кожний сезон великий вибір мужських і жіночих новостей з бальських фабрик.

Крепи фракони, смокінґони та плащі. Шелюти. Камгари. Покриття на футра. Ціни точно фабричні.

2-3

ОСТАННІ ВІСТІ

НОВІ РЕДУКЦІЇ В НАР. ШКІЛЬНИЦТВІ?

У варшавських учительських кругах кружляють чутки, що відбудуться дальші редукції вчителів народних шкіл.

ВІДЛОЖЕННЯ ВИБОРЧОГО ПРОТЕСТУ

З ЛЬВІВСЬКОЇ ОКРУГИ.

Найвищий Суд у Варшаві розглядав вчора справу виборчих протестів з львівської (51-ої) округи. З тої округи одержали мандати 4 посли з ББ і три українські посли. Протести проти виборів внесла листа Центролізу. Найвищий Суд вчора в 8. год. вечір після наради відкинув два виборчі протести Барабаша та Йос Малиновського, а справу третього протесту Центролізу відложив з метою покликання свідків.

ІЗ СЕНАТСЬКИХ КОМІСІЙ.

12. жовтня на засіданні правничої комісії сенату прийняли без змін проект закону про скасування окр. судів у Білій Підляській та Млаві. В скарбово-бюджетовій комісії мін. Ян Пілсудський пояснював проект новел про здержання авансів. Голосування над тією новелою буде після того, як ухвалить П. сойм.

МІН-СТВО ВІРОІСПОВІДАНЬ ЗАБОРОНИЛО ОБМЕЖУВАТИ НАУКУ РЕЛІГІЇ.

Польське мін-ство освіти пояснює, що коли редукувало години навчання в нар. школах, не зменшило науки релігії в прилюдних нар. школах, а ще й рішуче заборонило зменшувати число годин науки релігії.

БЕРЕТЕЙСЬКИЙ ПРОЦЕС ТРЕВАТИМЕ 6 ТИЖНІВ.

Повідомляють із Варшави, що приготування до берестейського процесу йдуть повним ходом. Предсідник процесу Германовський видав низку наказів так технічних, як порядкових. З огляду на велике число обвинувачених поширили лази обвинувачених, для денників установили нові лази. На процесі буде присутніх 100 денників із Польщі та закордону. Процес треватиме 6 тижнів.

ДОЛЯР ВЕРТАЄ ДО РІВНОВАГИ.

Вчора платив Банк Польський у Варшаві за доларя 8.81. У приватних оборотах долар продавали по ціні 8.88 зол.

ГРАНДІ ІДЕ ДО АМЕРИКИ.

Поїде теж бельгійський міністр скарбу. У зв'язку з новими ініціативами Зл. Держав у справі поборювання економічної кризи мін. Гранді виїжджає до Вашингтону. Гранді був запросили до Вашингтону ще підчас побуту Стімсона в Римі. Тепер американський уряд знову запросив Гранді. Він поїде в другій половині листопада.

До Америки поїде теж англійський міністр фінансів Франклі. Він обговорить із Гувером справу створення Міжнародного Банку для довго- і короткочасних позичок і розгляне справу репар. міжсоюзних довгів.

КИТАЙ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

Повідомляють з Нанкіну, що там відбулася нарада з участю Чан-Кай-Шейка, який заявив, що терпелівість Китаю вичерпується і він мусить почати війну для оборони своїх земель.

Біржа.

36ма.

Пшениця двірська з 1931 р. 19.75—20.25, пшениця збірна з 1931 р. 18.25—18.75, жито одноціне з 1931 р. 19.50—19.75, ячмінь броварний 17—17.50, ячмінь на м'ясо 15.75—16.25, овес 17—17.50, ячмінь на м'ясо 15.75—16.25, овес збірний 19—19.50, гал. з 1931 р. 20.50—21, овес збірний 19—21, кукурудза рум. 20—20.50, фасоль біла 19—21, фасоль жовта 27—29, горох пів Вікторія 22—23, горох польовий 19—20, бобик 17—17.50, сінко чорна 19—19.50, лиска сіра 17—17.50, сінко прас 9—10, соломка прас 5.50—6.50, гречка 16.75—17.25, льон 16.50—17.50, ріпак оз. з 1931 року 24.75—25.75, мак сіний 68—73, конюшина чер. 155—160.

Африканський ринок збуту.

Бувший французький президент міністрів Каю виголосив недавно промову на тему світової кризи, зазначаючи, що труднощі, в яких нашілися європейські краї, можуть відбитися некорисно також на Франції. Європа має 100 мільонів

мешканців більше, ніж земля всієї їх виживити. Є тільки один вихід, а саме: Європа мусить прилучити до себе Африку, не як еміграційну територію, але перш усього як ринок збуту.

В справі європейських довгів.

Із Вашингтону повідомляють, що настрій невпевненості щодо планів президента Гувера в справі довгів і видатків на зброю дещо притих наслідком комунікатів, в яких міродатні кола зазначають, що в Білому Домі не челяться з можливістю відновлення європейських виплат, коли витасне теперішня мораторія. Президент Гувер нараджується зі сенаторами і членами палати репрезентативів у справі основної ревізії консолідаційних умови з європейськими держа-

вами. Американський конгрес і американська публічна опінія прийняли би аменшення міжсоюзничих довгів, оскільки рівночасно європейські держави агодяться на перерву в морських зброєннях і на аменшення військових видатків. Зачувати, що президент Гувер задумує скликати у листопаді міжнародну конференцію для справ довгів. Французький прем'єр Ляваль мав запропонувати зменшення воєнних довгів на 50 прц. і збройних видатків на 25 прц.

Господарські пляни німецького уряду.

Новий німецький кабінет радив уже над політичною ситуацією під проводом канцлера Бріінга. Рішено не розпочинати ніяких праць в обов'язі господарської програми, яку заповів останній декрет державного президента. Зате обмірковано плян створити господарську комісію, що виладила би програму господарської комісії нового уряду. Пляни уряду йдуть у двох напрямках, а саме на спільній конференції працьодавців а представниками робітничих організацій уряд буде старатися на компромісовій платформі зладити боротьбу за тарифові умови. Дальший проєкт має на меті приборкати труднощі на грошовому ринку. В цій справі є два проєкції, оляо міністерства скарбу, друге міністра господарки Вармбольда.

Минулої суботи рішено санацію Данатбанку. Уряд підписав умову, на основі якої акції Данатбанку на 35 мільонів марок купує група німецьких промисловців. Цим способом більша часта акційного капіталу переходить на власність кількох поважніших промислових підприємств, які закуплять ті акції по курсі 125 прц. Однак ціни купна ті підприємства не платять, тільки уряд прольонгує їм ціну купна. Рівночасно переведено іншу трансацію в справі Дрезденського Банку задля оплати скарбових бонів на суму 300 мільонів марок, які видала держава як заплату за акції цього банку. Цим способом буде зліквідована половина скарбових бонів.

Чи долар може захитатися?

Енуціяція представника Зєдинєних Дєржав і настрої.

На засіданні директорів Банку міжнародних виплат у Базелі представник Зєдинєних Дєржав заявив, що всіякі поголоски про можливу девальюацію долара не відповідають правді бо Америка має досить золота, щоб оборонити долар перед обезціненням.

У фінансових колах стежать ситуацію в Америці з великим зацікавленням. Нема сумніву, що в теперішньому менті долар є ще дуже силь-

ною валютою, однак структура грошового обігу в Америці є така, що якби прийшло до дальших банкових крахів, тоді й долар міг би втратити свою рівновагу. Все залежить від настроїв. Якщо під впливом паніки дійде до масового стягання банкових вкладів, тоді Зєдинєні Дєржави не обійдуться без інфляції. В Європі відчувають цю можливість і звідси походить знижкова тенденція долара.

Дальше загострення манджурського конфлікту.

Секретаріат Союзу Народів дістав 10. ц. м. від китайського уряду анову поту, яка свідчить, що японсько-китайський конфлікт у Манджурії палше загострюється. На основі рішення Ради Союзу Народів з 30. вересня ц. р. китайський уряд звернувся 6. ц. м. до японського уряду з домаганням, щоб приказав своїм військам покинути окуповані китайські місцевості. Однак японський уряд не дав досі ніякої відповіди, а тимчасом японські війська бомбардують китайські місцевості. Одночасно в Токіо наспіла вістка, що японський уряд відбудує 11. ц. м. кабінетову

раду при участі шефів генерального й адміральського штабу. Міністр війни предложив звідомлення в Манджурії й заявив, що військові операції не можуть бути безумовно стримані. Японський уряд рішився відкинути нові рішення Союзу Народів.

Назвичайне засідання Союзу Народів відбувається у вівторок, 13. ц. м. В нарадах візьмуть участь також Бріян, Рідінг і Гранді. Рада Союзу знаходиться у дуже трудному положенні, бо не має ніяких примусових засобів для своїх рішень.

Дівчата партизанки.

Китайський уряд в Нанкіні має клопіт з партизанською ватагою, що появилася в середньому Китаю й складається з молодих дівчат. Ватажок їх є дівчина Го-ін, сестра китайського ген. Го-люна. Вона виховалася в вчилися в англійській католицькій місії. Говорить кількома європейськими мовами. Дівча ватага знищила вже

кілька міст. Характеристичний спосіб, яким опановують місцевості. Наперед окружають місто, тероризують мешканців скорострілами, нищать державні будинки, опісля скликають серед міста віче і накликають дівчат, щоб приставали до ватаги. Ген. Чан-Кай-Шек рішив вислати військо проти воєвничої Го-ін.

Свята „Рідної Школи“.

ГОРОДОК.

Населення городецького повіту відсвяткувало в дні 20. вересня ц. р. свято „Рідної Школи“ з найбільшим зусиллям, на яке в теперішніх обставинах можна було здобутися. Готовну Управу зі Львова репрезентував пос. Д. Великанович. В год. 10. відправили три священники в церкві торжественну Службу Божу, а чотирих їх — панахиду за померлих членів кружка „Р. Ш.“ в Городку. Захоплюючи проповідь на тему виховання дитини в рідному й релігійному дусі виголосив о. Демчук. По Службі Божій товпи народу двигнулись до салі Т-ва „Поміч“, де відбулася святочна академія. Багато людей через недостачу місця в салі мусіло залишитися на дворі. Академію розпочав гарним вступним словом посол д-р С. Біляк, який

подав нарис праці „Р. Ш.“ і на руки делегата зложив привіт та подяку Головній Управі від усіх місцевих установ. Історію кружка „Р. Ш.“ в Городку відчитав магістер прав Андрушишин Степан. З цієї історії присутні довідалися, що кружок існує вже 25-літ, отже рівночасно святкує своє 25-ліття, та що праця його була вельми різнородна: аматорські вистави, відчити, пропаганда за читанням книжок, бібліотека, а найважливішою і найтяжчою була боротьба за викладову мову в місцевій школі і боротьба за існування приватної рідної народної школи в Городку. Були моменти, що наслідком зачнення школи ведено науку під церквою. В останньому році діяльність кружка підупала й обмежилася до збірок жертв для централі та ведення п. Біляковою бібліотеки для шкільної

Подяка.

Прибиті важним горем по страті Дорогого Брата бл. п. о. Карла Міллера, довготілого катехиза шкіль у Старім Самборі, складаємо цією дорогою вислови великої вдячності Всечеснішому Духовенству гр. кят. обряду на ласкаву співучасть у похоронних обрядах, а спеціально Всеч. о. деканові Бенцінові в Старім Самборі на його сердечні слова прощання бл. п. Покійного. — Також дякуємо найсердечніше ВП. Панові д-рові Іванові Хомі, лікареві в Старім Самборі за поміч і добродіну лікарську опіку, яку виявив супроти бл. п. нашого Брата, даючи йому полегшу в терпіннях.

Любани, дня 10. X. 1931.

Инж. Войтїх Міллер з родиною.

дівчата. Після того вірш п. з. „Рідна Школа“ гарно віддеклямувала маленька донечка інж. Паламарчука. Хорові продукції вивели такі хори: 1) хор „Р. Ш.“ з Городка під дир. п. Кушніра, 2) хор чит. „Просвіти“ в Городку під управою дир. Евстахія Мельника, 3) хор чит. „Просвіти“ з Річичан під дир. Миколи Максимовича, 4) хор чит. „Просвіти“ з Малкович під дир. Дунаса, 5) оркестра чит. „Просвіти“ з Керниць під управою Дмитра Галамая. Члени хорів і оркестри були вбрані в національних строях, а виконання всіх співацько-музичних продукцій свідчило про великий вклад праці диригентів, членів хору й оркестри. Найбільшим вишколенням вибивався хор чит. „Просвіти“ в Городку. Милою несподіванкою були вправи малих хлопчиків — секції фізичного виховання при „Рідній Школі“. Постава дітей і зручність при будові пірамід доказували, як багато праці вложили тут гімнастичний інструктор п. Роман Мельник. По закінченні програми виголосив промову делегат Гол. Управи посол Дмитро Великанович. Він подякував усім зокрема за працю, вложену для звеличання нинішнього свята, торкнувся місцевих відносин національного характеру та підчеркнув мале зацікавлення „Рідною Школою“, про що свідчить скупа жертвенність повіту і мале число членів „Р. Ш.“ При обговорюванні ваги „Р. Ш.“ взяв собі бесідник за мотто недавно висказані слова гіндуського героя Гандія: „Не може бути поневолення якогось народу, коли він сам цього не бажає“. Хоча присутні вже чотири години тиснулися в горячі не салі, то з найбільшим зацікавленням вислухали бесідника і за щирі слова нагородили його гучними оплесками. Відспіванням гімну „Боже Великий“ закінчено величаве свято, яке повинно стати переломом у культурно-освітньому житті городецької землі.

БЕРЕЗІВ НИЖНИЙ.

50-ліття „Рідної Школи“ відсвяткував кружок „Р. Ш.“ в Березові Нижньому дня 4. ц. м. богатою програмою. Найбільше зусиль для приготування свята, крім самого виділу кружка, вложило учительство „Рідної Школи“, а переловсім п. В. Іванчуківна, що була душею свята та п. П. Чукур, знаний диригент і співак-соліст в цілій Коломийщині. Він своїм хистом умів викресати з сирого хорового матеріалу так багато мистецьких вартостей, що сміло міг би зі своїми продукціями виступити на кращій сцені: його вже нераз витало оплесками громадянство Коломийщини. Найкраще були відспівані пісні: гимн „Рідної Школи“, „І богата я“, „Колісаяка“, „Місяцю князю“, „Деб я“... Авдиторія, зложена з селян та інтелігентів, часто примушувала гучними оплесками повторити цю або іншу пісню. Дещо за обширний був тільки вступний реферат п. І. Кузича. Деклямації, ритмічні вправи і хор дітей, приготовані п. В. Іванчуківною, викликали бурю оплесків і живе задоволення. Дуже гарно виголошене було кінцеве слово в Іванчуківною, повне змісту і сили вислову. Свято як цілість прийняло громадянство з одушевленням.

П. С.

Втеча д-ра Шахта за кордон?

Поголоски про втечу бувшого директора Банку Німеччини.

Львівський часопис „Вечірній Експрес“, з 13. ц. м., повідомляє за німецьким денником „Цвельф Ур Блат“, що д-р Шахт, бувший президент Банку Німеччини виїхав учора за кордон, бо хотів обминути арештування за свій виступ на зїзді народної опозиції в Гарібургу та обвинувачення в державній зраді.

Дайте моральну й матеріальну поміч тим, котрі апали жертвою найвищого громадянського обов'язку!

